

Digitales Brandenburg

hosted by Universitätsbibliothek Potsdam

Sefer ha-Tishbi

Eliyahu Baḥur

רוחב והילא

Ṭshernoḃits, 616 = 1855

ויוה תוא

[urn:nbn:de:kobv:517-vlib-12352](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:kobv:517-vlib-12352)

תשבי

כ

נוספת על משקל הקש ובלשון אשכנז אויגן בליק ובלעז
באטר דיאוקיו

הרשאה

תמצא בשורש רשה

הושענא

אגודת עלכי נחל שנוטלין בחג הסוכות קרויין
הושענות לפי שצווקים עליה הושענא רוצה לומר
הושיעה נא והרכיבו שתי המלות יחד לקצר ואמרו
הושענא ובפסוק (לסתר ג') ישנו עם אחד הרגום ירושלמי ועבדין
להון הושענא וכו' ער והדרין בדישענא :

השתא

(תהליס קי"ג) מעתה ועד עולם מהשתא ועד עלמא
(משלי ס') ועתה בנים והשתא בנא וכן
הרבה באמת :

התר

אסור והתר וכולי (מנהגין ד' פ"ג) בת יתרו כי התיר
לך והשם אסור והתר זה כנגד זה כל דבר שיש בו
עון ועונש לעשותו נקרא אסור וכשאיין בו עון נקרא
מותר בלשון אשכנז דר לאבט ואין משמשין בו אלא בדפעיל
גם בהפעל הותרו בו לבא בקהל ועוד ארכר בו בשדש שרה :

התראה

בעדים ובהתראה מעיד ומתרה בכ לשון אזהרה
ואין משמשין בו רק בהפעיל ולפי שאין מתדיין
באדם אלא בפני עדים לכך לא בא לשון התראה
בפסוק אלא בלשון עדות כמו (דברים ד') העדותי בכם (בראשית מ"ג)
העיד בנו האיש ותרגום בלשון סודותא דוק ותמצא :

נשלם אות ההא יי ישראל ברוך יהא

אות היוי

ודאי

דבר שאין בו ספק נקרא ודאי כמו שאמר החכם אין
ודאי שאין בו ספק הנראה ספק שאין בו ודאי כמו
המות בלא גיוס ובלעז צירטו :

ודוי

לשון ודוי שרשו ידה והוא כמו הודאה אלא שלשון הודאה
נופל גם כן על לשון שבח והלל לשם יחברך שמו
והודוי לא נופל רק על הודאת חטא ועון ובאים מהם
פעלים אבל מלשון הודאה לא יבא רק בהפעיל כמו (תהלי ק"ט)
הודו

תשבי

הודו ליי (משלי כ"ח) ומודה ועוזב ומלשון דודי לא יבא
בהתפעל לבדו כמו (ויקרא ה') והתודה אשר חטא (במדכ
ה') והתודו את חטאתם בלשון אשכנז בייקענז או בייכנז
ובלעז קונפיסר :

ויי (במדכר כ"ה) אוי לך מואב ווי לך זכנ (ישעי' ו')
חכמים ווי דחכימי זכנ (זופטיס י"ג) אהה בתי ווי ברת
זכנ (יחזקאל ג') הה ליום ווי מן קדם יומא וכולם כתיבין בשת
זאויז זכנ רוב דמלות שכתחילים בויו שרשית כדי להפריש
בינם זבין ויו השמוש כמו וורד וותיק ודומיהם :

ויטר מחזור ויטרי שמעתי שהוא פוסק אחד שחבר חכס
אחד מעיר ויטר והיא בצרפת כמו שנקרא ספר
הראקנאט על שם מחברו רבי מנחם מראקנאט זכ
הצורכך שבו חרושים על הסמ"ק פירוש ספר מצות קטן והמחבר
היה מעיר צורכ :

וילון הוא כמו יריעה או מסך ואולי הוא מלשון רומי שקורין
לפרוכת וויילום :

ולד (בראשית י"ט) אין לה ולד בשתי קמציז ואחד (שמואל
ב' ו') לא היה לה ולד הלמד בסגול ובשרשים הנדפסים
בוויניצייה יש טעות בשורש ילד עיין שם ובגמרא אמרו
הרבו בלשון רבות ולדות :

וורד (שיר ו') וללקוט שושנים תרגום די מגבב ורדים ומוה
נקראו החוטין הדקין שבצואר העוף ורדין לפי שהם
מלאים דם ורומין בארמומית כוורד בלשון אשכנז רון
ובלעז רוסה ויש אומרים שהשושנה היא פרח לבן והוא בלשון
אשכנז לילג ובלעז ליליו ונקראת שושנה לפי שהיא תמיד של
ששה עלים וחבצלת היא בלשון אשכנז רון אך קשה לי על (שיר ב')
כשושנה בין החוחים והליליו אינו בין החוחים :

ושט קנה ושט הוועט הוא מה שאצל הקנה שבו נכנסין כל
מיני מאכל ומשתה ויש אומרים שנקרא ושט בעבור
שהוא מלוכלך ובזוי מלשון (בראשית כ"ה) ויבו עשו
תרגום ושט וזה טעות גמורה כי ויו של ושט היא שמושית שרשו
שאט מן (יחזקאל כ"ה) בשאט נפש והויו של ושט היא שרשית
ולא ידעתי שמו בלשון אשכנז גם בלעז :

זותק

ותק

בדברי רבותינו זכרונם לברכה מנהג ותיקין וכן (א) בנינים ותיקין • ובערוך פירוש ותיק תלמיד ותיק ותמדתו בפירושו זה כי לא חדשבו דבר אבל (ברכות ד' ה') רש"י פירש ותיקים אנשים צדיקים שמחבבין המצוה וראיתי שגנו גם כן הקדוש ברוך הוא ותיק • וכן אחת מסליחות יום הכפורים מתחלת ותיק וחסיד :

וותר

בדברי רבותינו זכרונם לברכה קורין למי שמפזר מעותיו יותר מדאי ותרן ובלשון עברי נקרא שוע שנאמר (ישעיה ל"ב) ולכילי לא יאמר שוע כך פירש הרד"ק ונראה לי כי יש הפרש ביניהם כי נקרא ותרן (אינו כן בדברי רז"ל איוב ותרן במנונו לשבח הקב"ה ותרן והרבה כן) מי שמפזר מעותיו באכילה ובשתיה וכדומה לזה והיא מדה רעה • אבל שוע הוא אדם נכבד שנותן מעותיו לדברים ראויים ויותר ממה שראוי לו והיא מדה טובה והוא יותר משוכח מן הנדיב :

נשלמה אות הויו • בעזר הטוב לקויו

אות הזיין

זן

בדברי רז"ל לא זו משם • נין תנועה ומוה נקרא החיות זין לפי שהם זזים ונעים תמיד ממקום למקום שנאמר (תהלים כ') וזין עדי •

זבל

נקרא הצואה והרעי ובל תרגום (מלכים ב' ע') כדומן על פני השדה • כזבל על אפי חקלא ובלעז מירדה :

זדם

נקרא הזיע והטנוף וזהמא מלשון (איוב ל"ז) וזהמתו חיתו לחם : והתואר מזהם ועוד אזכרנו בשורש לכלך בלשון אשכנו אונלושט ובלעז דיוטלו :

זוג

סתם זוג הוא שנים בתרגום (מלכים ב' ה') של צמד פרדים • זוג כדגנון והוא נקוד בחולם זוג והוא לשון יון ממש בלשון איטכנו פאר וכן בלעז פארו :

זוג

בשורק הוא הפעמון בלשון חכמים מה שבחויץ נקרא זוג והפנימי נקרא ענבל בל"א שעל ובלעז קאמפנילו אבל (סמות כ"ח) פעמון זהב ורמון • תרגום זגא דדהבא (ה) גיטין דף ע כחכות דף כ"ב ובדברי